

EKSAMENSOPPGAVE

JUS2211 – Forvaltningsrett og EØS-rett

Vår 2023

Dato: 25. mai

Tid: 09:00 (6 timer)

Peder Ås eier og driver et oppdrettsanlegg for laks i Lillevik kommune nord i landet. Oppdrettsanlegget ligger delvis på land og delvis i havet like utenfor Peders praktfulle eiendom «Sjøgløtt». Her har han en eldre villa ved vannkanten. Litt lenger borte på eiendommen ligger et kaianlegg og en mindre mottaksbygning der det er slakteri for laks. Utenfor land har Peder seks store fiskemerder. Eiendommen til Peder Ås omfatter også større fjellområder med flott terreng og natur.

Virksomheten til Peder går så det suser og han bestemmer seg for å utvide driften med to nye fiskemerder i havet og bygge ut mottaket på land. Han har gyldig tillatelse etter akvakulturloven § 4 for drift til seks merder og et fiskemottak på land hvor det sløyes fisk, og han sender søknad om en utvidelse av driften. Av erfaring vet Peder at det er lang saksbehandlingstid. Han setter derfor i gang med arbeidet uten å vente på behandling av søknaden. I løpet av sommeren 2023 bygger han ut anlegget med to nye fiskemerder i havet og begynner på arbeidet med et tilbygg til mottaket på land.

Arbeidet med tilbygget på land stopper imidlertid opp. Peder har planer om å gjøre anlegget ekstra fint, slik at det kan gli inn i naturen rundt. Han bestiller derfor eksklusiv ubehandlet takstein fra Italia, men når semitraileren med takstein passerer tollmyndighetene på grensen blir Peder oppringt av en ansatt i Direktoratet for byggkvalitet. Han kan fortelle at de har erfaring de seneste årene med fuktskader på bygg kledd med ubehandlet takstein fra Italia. Direktoratet har derfor i år begynt å ta grep for å forhindre ødelagte bygg i fremtiden og forhindre at personer som bor eller jobber i bygningene pådrar seg lungeproblemer. Direktoratet har derfor truffet vedtak om at «Peder Ås må fremlegge dokumentasjon på at han har inngått avtale med et firma som er godkjent» av myndighetene for pålegging av ubehandlet takstein fra Italia. Etter nærmere undersøkelser finner Peder ut at det kun er fire firma i landet som er foreløpig godkjent for pålegging av denne taksteinen, hvorav ingen holder til nord for Trondheim. I stedet for å kansellere avtalen han allerede har inngått med et lokalt byggefirma og påta seg store kostnader med å hente inn et firma langveisfra, påklager Peder vedtaket og mener det er i strid med EØS-avtalen.

Etter kommunevalget høsten 2023 blir Marte Kirkerud valgt til ny ordfører i Lillevik. Hun har sett seg lei av at enkelte «rikinger» i kommunen har tatt seg til rette og har lovet sine

velgere å rydde opp. Kort tid etter valget snakker hun med sin fetter i et middagsselskap og de blir enige om å fjerne de to ulovlige oppsatte merdene til Peder Ås i havet utenfor Sjøgløtt. Fetteren til Marte, som eier anleggsskip med gravemaskiner, påtar seg å fjerne de nybygde fiskemerdene i løpet av en helg hvor Peder er bortreist. Marte får kommunekassereren til å utbetale fetteren kr. 2.000 for arbeidet. Peder har ennå ikke satt fisk i de to merdene som ble fjernet, slik at det kun er merdene som fjernes og ødelegges.

Når Peder kommer hjem og oppdager at de nye merdene er fjernet, fremlegger han straks en klage til kommunen på fjerning av merdene. Han hevder at beslutningen er ulovlig fordi kommunen mangler kompetanse til å rive merdene, jf. akvakulturloven §§ 27 og 29. Kommunen på sin side nekter å ta klagen til behandling fordi det «ikke er truffet noe vedtak i saken».

Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) blir etter hvert kjent med konflikten mellom Peder Ås og Lillevik kommune etter at Marte har tatt en telefon til departementet og fortalt hva som har skjedd. Departementet varsler Peder om at de vurderer tilbakekall av hans tillatelser og ber om en nærmere redegjørelse for situasjonen også av Peder. Han sender blant annet inn bilder av anlegget både før og etter fjerning av merdene, samt også kopi av tidligere tillatelser og søknad om utvidelse av driften. NFD treffer deretter vedtak om at Peders tillatelse til driften av anlegget i sin helhet trekkes tilbake i henhold til akvakulturloven § 9 første ledd bokstav c. Det pekes i vedtaket på at Peder grovt har overtrådt akvakulturloven ved å utvide driften uten gyldig tillatelse og at han ved å bygge ut både merder og tilbygg gjentatte ganger har opptrådt i strid med offentlige tillatelser.

Peder blir rystet når han mottar beskjedene. Han påklager vedtaket og hevder det ugyldig fordi det foreligger mangelfull lovhjemmel for tilbakekall. Peder påberoper seg at området er regulert til akvakultur etter plan- og bygningsloven. Han peker også på at driften i de nye merdene ikke var kommet i gang siden han ennå ikke hadde satt ut fisk i dem. Det var særlig feil, mener Peder, at departementet i sitt vedtak har trukket inn i beslutningsgrunnlaget at han hadde påbegynt et arbeid med tilbygg til mottaket. Peder hevder dette ikke er noe han måtte søke departementet om tillatelse for, men kommunen. Departementet kunne derfor ikke legge vekt på dette i sitt vedtak. I klagebehandlingen stadfestes departementets vedtak av Kongen i statsråd. Peder bringer derfor saken mot staten ved NFD inn for Lillevik tingrett med påstand om at vedtaket om å trekke tillatelsen til hans virksomhet er ugyldig. Staten på sin side hevder prinsipielt at tingretten ikke kan prøve spørsmålet, subsidiært at det ikke foreligger feil ved vedtaket som kan lede til ugyldighet.

Marte setter også i gang prosessen med å verne de flotte fjellområdene som Peder eier. Hun har sett seg lei på at Peder har med seg rike kjendiser fra utlandet som kjører på langturer på grusveier i fjellterrenget og overnatter på småhytter innover i fjellet som Peder eier. For å sikre det flotte turterrenget for fremtidige generasjoner kontakter hun

statsforvalteren for råd. Statsforvalteren anbefaler henne å planlegge i kommunen for et landskapsvernområde i tråd med naturmangfoldloven § 36, siden det allerede finnes både bolighus og næringsvirksomhet i det aktuelle området. Totalfredning vil derfor være vanskelig.

I samarbeid med statsforvalteren utarbeider kommunen forslag til forskrift om landskapsvernområde. I forslaget kommer det klart frem at hele Peders eiendom på land vil falle innunder det nye landskapsvernområdet. Det kommer også klart frem at vernet i området vil få den konsekvens at det ikke kan gis nye eller utvidede tillatelser til næringsvirksomhet i området. Dette vil ramme Peders fiskemottak på land i sin helhet, slik at han må frakte slakteklar fisk fra merdene til et konkurrerende mottak et annet sted i fylket. Peder protesterer mot planene og møter blant annet Marte og andre fra kommunen og statsforvalteren i flere møter, men uten at hans innsigelser mot planene blir hørt. Statsforvalteren sender deretter forslaget til forskrift om landskapsvernområde videre til Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet (KMD). Disse etatene har ingen merknader til forslaget. Forskrift om landskapsvernområde vedtas til sist av Kongen i statsråd i overensstemmelse med naturmangfoldloven § 34.

Peder sender klage på vedtaket til KMD og hevder vedtaket er ugyldig. Partene er enige om at det ikke foreligger saksbehandlingsfeil, men Peder hevder det er sterkt urimelig at kommunen og statsforvalteren har gjort hans eiendom til et landskapsvernområde. I klagen fremhever han at kommunens oppførsel er "på grensen til korrump" og at ordføreren har "oppført seg som en cowboy". Peder peker på at forskriften i realiteten har gjort det umulig for ham å drive næringsvirksomhet og at man i hvert fall burde avventet resultatet av domstolsbehandlingen av den løpende tvisten om tillatelse til drift som Peder har mot NFD. Staten ved KMD mener prinsipalt at Peder ikke har klageadgang og subsidiært at det ikke hefter feil ved vedtaket som kan få betydning for vedtakets gyldighet.

Drøft og løs de rettslige spørsmål oppgaven reiser.

Oslo, våren 2023
Benedikte Moltumyr Høgberg
Faglig eksamensleder